

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslakia. Ehdotuksen mukaan tutkimus- ja kaivostoimintaa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin toiminnan valvonnan tehostamiseksi ja väärinkäytösten estämiseksi. Muutokset ja lisäykset koskisivat velvollisuutta ilmoittaa näytteenotosta, valtausalueella tapahtuvaa tarpeettoman rakentamisen rajoittamista, kaivostoiminnan sivutuotteen määritelmän täsmentä-

mistä ja kaivosoikeuden menettämistä eräissä tapauksissa.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun laki on hyväksytty ja vahvistettu lukuunottamatta valtauskaksun vähimmäissuuruutta koskevaa lisäystä, jota ehdotuksen mukaan sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1996 perittävään valtauskasuun.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Kaivoslain (503/65) tarkoittamaan tutkimus- ja kaivostoimintaan on viime vuosina näyttänyt liittyvän aikaisempaa enemmän pyrkimyksiä käyttää kaivoslakia keinottelutarkoituksiin ja muiden kuin kaivoslain tarkoittamien päämäärien ajamiseen. Kaivostoiminta on lisäksi ETA-sopimuksen seurauksena tulossa aiempaa kansainvälisemmäksi. On tarpeen täsmentää ja tarkentaa kaivoslain eräitä säännöksiä, jotta on paremmat edellytykset ennaltaehkäistä kaivoslain käyttämistä keinotteluluontoisiin tarkoituksiin. Samalla eräitä etsintä- ja tutkimustoimintaa sekä kaivostoimintaa koskevia säännöksiä ehdotetaan selvennettäväksi ja muutettavaksi vastaamaan paremmin nykyajan tarpeita ja toimintamenetelmiä. Muutoksilla on tarkoitus saada paremmat edellytykset esiintyneiden väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn sekä edistää tutkimus- ja kaivostoimintaa toiminnan luonteen edellyttämällä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kaivoslain 3 §:ssä säädetään jokaisen oikeudesta suorittaa geologisia havaintoja ja geofyysikaalisia mittauksia liikkeessaan maastossa.

Kaivoslain säätämisen jälkeen on yleistynyt muun muassa geokemialliseen näytteenottoon perustuva perustutkimus. Tätä palveleva kevyt näytteenotto tarkoittaa esimerkiksi purojen pohjasta otettavaa muutaman litran näyttemäärää tai käsin liikuteltavalla laitteella muutaman metrin syvyydestä näytteenottoputkella otettavaa näytettä. Tällainen näytteenotto tapahtuu useasti talvella moottorikelkkaa hyväksikäyttäen. Näistä näytteenotoista ei jää juurikaan havaittavaa jälkeä maastoon. Tämän johdosta ehdotetaan vähäinen näytteenotto sallittavaksi malminetsinnässä, kunhan siitä etukäteen ilmoitetaan ensisijassa maanomistajalle tai, ellei häntä ole tavoitettu, asianomaiselle rekisteritoimitolle.

Lain 7 §:ssä säädetään valtauskelpoisen oikeudesta ennakoita varata itselleen etuoikeus mahdollisen esiintymän valtaamiseen tekemällä siitä kirjallinen varausilmoitus. Viime aikoina on tehty erittäin laajoja alueita koskevia varausilmoituksia. Eräät tehdyistä varauksista ovat olleet niin laajoja, että on ilmeistä, ettei varauksen suorittajalla ole ollut edellytyksiä eikä tarkoitusta tehdä asiallista esiselvitystä säädetyssä ajassa. Tällaiset varaukset ovat

omiaan haittaamaan samoilla alueilla jo toimivien muiden kaivosyhtiöiden tutkimustoimintaa. Tämän tyyppisen keinottelun vähentämiseksi 7 §:n 2 ja 4 momentteja ehdotetaan muutettaviksi. Voimassa olevan lain 7 §:n 2 momentin mukaan varaus ei saa muun muassa koskea aikaisemmin 7 §:n 1 momentin mukaisesti varattua aluetta, ellei edellisen varauksen raukeamisesta ole kulunut kahta vuotta. Kyseinen kahden vuoden määräaika ehdotetaan pidennettäväksi kolmeen vuoteen. Samalla ehdotetaan, että kauppa- ja teollisuusministeriölle annetaan oikeus harkintansa mukaan myöntää uusi varaus jo kuitenkin yhden vuoden kuluttua edellisen raukeamisesta, mikäli hakija esittää painavat perustelut varaamiselle ja suunnitelman tutkimustoimenpiteistä. Ehdotus tekee varausmenettelystä joustavamman ja mahdollistaa yksittäistapauksellisen harkinnan. Voimassa olevan lain 7 §:n 4 momentin mukaan varaus on voimassa, kunnes sen tuottamalla etuoikeudella haetaan valtauskirjaa, kuitenkin enintään yhden vuoden siitä päivästä, jona varausilmoitus on tehty rekisteritoimistoon. Momenttiin ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus määrätä varausajaksi 4 kuukautta, mikäli se katsoo varausalueiden suuren määrän tai muiden syiden johdosta, että varaajalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan asiallisten esiselvitysten tekoon varausalueista.

Voimassa olevan lain 12 §:n 3 momentissa sallitaan tutkimustöiden edellyttämä tarpeellinen rakentaminen. Tämä tarkoittaa tavallisesti siirrettäviä parakkimaisia majoitus-, varasto-, ja huoltotarpeisiin tarvittavia rakennuksia, joita malminetsinnän ammattiorganisaatiot käyttävät silloin, kun tutkimuskohde on pitempiaikainen ja mittavampi. Tältä osin toiminnassa ei ole ollut mitään huomauttamista. Sen sijaan yksityisten henkilöiden valtauksia pyritään toisinaan käyttämään erämaakämppien rakentamiseen etenkin Lapissa. Kun näiden valvonta jälkikäteen erämaaolosuhteissa on hankalaa on näissä tapauksissa siirrytty etukäteisvalvontaan niin, että ministeriö valtauskirjassa vaatii etukäteen haettavaa lupaa ja perusteluja rakentamisen tarpeellisuudesta. Luvan edellytyksiä harkittaessa otetaan tällöin huomioon, onko rakentaminen perusteltua, ottaen huomioon toiminnan kesto, laajuus ja määrä. Tämä menettely on tarpeen selvemmin kirjoittaa lakiin.

Lain 16 §:ssä säädetään valtaajan valtiolle suoritettavasta valtausmaksusta pinta-alayksi-

költä. Valtausmaksun tarkoitus on lähinnä sääntelymaksu, jolla pyritään rajoittamaan aiheutonta alueiden valtaamista. Maksu on nyt 30 mk/ha/vuosi. Malminetsinnän ammattiorganisaatioilla on usein tarve suurialaisiin valtauksiin. Näissä valtausmaksun sääntelyvaikutus on tehokas. Valtauksista luovutaan tällöin nopeasti, jos ei ole aihetta jatkaa. Sen sijaan pienikokoisen valtauksen osalta vuosittaisen valtausmaksun sääntelyvaikutus on olematon. Pienikokoisia valtauksia tehdään myös muita kuin kaivoslain tarkoituseriä varten. Tällaisen toiminnan tehokkaammaksi sääntelemiseksi on perusteltua säätää 16 §:n 1 momentissa valtausmaksulle vähimmäisraja, joksi ehdotetaan 10 pinta-alayksikön (ha) suuruisia maksua. Samalla tämä helpottaa pienikokoisten valtausten maksujen tilitystä ja sen valvontaa.

Valtauksella suoritetuista tutkimuksista valtaaja on velvollinen antamaan kirjallisen tutkimus selvityksen. Tämän lisäksi suomalaiset alan yritykset antavat vapaaehtoisuuden pohjalta ja geologian tutkimuskeskuksen kanssa sopien tarpeettomaksi käyvät kairasydämet tutkimuskeskuksen valtakunnalliseen kairasydänarkistoon. Muun muassa toiminnan kansainvälistyminen perustelee sääntelyn täsmentämistä lain 19 §:ssä.

Lain 23 §:ssä säädetään kaivospiirihakemuksen liitettävistä selvityksistä. Kaivospiiriin koon ja muodon määrittämiseen vaikuttavista seikoista ehdotetaan 23 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettäväksi täsmällisemmin sen valvonnan tehostamiseksi, että kaivospiiriin ei haeta tarpeettomia alueita ja että kaivoksen lähialueen turvallisuuden ja haittavaikutusten näkökohdat on otettu riittävästi huomioon.

Kaivosoikeuden haltijalla on lain 40 §:n mukaan oikeus paitsi kaivoskivennäisiin myös muihin kaivospiiriin alueella saataviin kallio- ja maaperään kuuluviin aineisiin. Näitä aineita käytetään yleensä monessa vaiheessa kaivostoiminnan aikana, joten ne joudutaan varastomaan kaivostoiminnan edellyttämällä tavalla. Kaivosyrittäjän kannalta on tarpeellista, että tällaiset materiaalit kuten esimerkiksi irtomaamassat, louhittava sivukivi sekä rikastushiekka selvästi määritellään etukäteen kaivoksen sivutuotteiksi, jotta niiden varastointi ja käyttö voidaan järjestää kaivostoiminnan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla ja jotta täten vältettäisiin kaivostoiminnalle aiheutuvat tarpeettomat kustannukset. Tämä vastaisi nykyistä käytäntöä. Tätä koskeva täsmennys ehdote-

taan tehtäväksi 40 §:n 2 momenttiin. Kaivostoiminnan sivutuotteiksi katsottaisiin kuitenkin vain sellaiset edellä mainitut aineet, joista ei aiheudu ympäristölle vaaraa ja joilla on käyttöä kaivostoiminnassa tai joita voidaan jalostaa edelleen myytäväksi tuotteiksi. Materiaaleja, joilla ei ole kaivostoiminnassa käyttöä ja joita ei voida jalostaa edelleen, tai joista voi aiheutua ympäristölle vaaraa, ei puolestaan pidettäisi kaivostoiminnan sivutuotteina. Näitä materiaaleja pidettäisiin yleensä jätteinä, joihin sovellettaisiin jätelakia (1072/93). Sellaisiin kaivostoiminnan sivutuotteina lähtökohtaisesti pidettäviin kaivostoiminnassa syntyviin materiaaleihin, joiden osalta käy ilmaiseksi, ettei niitä enää käytetä tai jalosteta edelleen, voitaisiin myös soveltaa jätelakia. Tämän vuoksi lain säännöksessä käytettäisiin ilmaisua ”tämän lain mukaisena kaivostoiminnan sivutuotteena”. Koska ehdotetussa laissa sivutuotteet tulisivat voimassa olevaa lainsäädännöstä täsmällisemmin määritellyiksi, ei enää pidetä tarpeellisenä voimassa olevaan säännökseen sisältyntä periaatetta, jonka mukaan kauppa- ja teollisuusministeriö ratkaisee erimielisyydet.

Lain 50 §:n 1 momentissa säädetään kaivostyön aloittamisesta viimeistään kymmenen vuoden kuluessa kaivospiirin määräämisestä. Silloin kun esiintymä on selvästi taloudellinen, on kaivostoimintaan yleensä aina ryhdytty heti. Yrityksille tulee olla laissa säädetty riittävä aika esimerkiksi teknillisten ratkaisujen kehittämiseen tai maailmanmarkkinahintojen nousun odottamiseen silloin kun esiintymän taloudellinen hyväksikäyttö näyttää epävarmalta. Nykyinen säännös on käytännössä toiminut hyvin. Kansainvälistymisen seurauksena on asiaan tulossa uusi näkökulma. On mahdollista, että taloudellistakin esiintymää pidettäisiin pitkään reserviesiintymänä. Tämän johdosta on tarpeen säätää mahdollisuus kymmentä vuotta lyhyempään enimmäisaikaan kaivostyöhön ryh-

tymiselle tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Pääsääntöisesti kuitenkin käytettäisiin edelleen nykyistä kymmenen vuoden määräaika.

Lain 64 §:ssä säädetään oikeudesta julistaa valtausoikeus menetetyksi mikäli maksuvelvoitetta ei ole hoidettu. Aiheettoman rakentamisen saamiseksi täysin hallintaan on 64 §:ään tarpeen lisätä uusi 2 momentti, jonka mukaan valtausoikeuden voi menettää luvattoman rakentamisen johdosta.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole mainittavia taloudellisia vaikutuksia. Vähimmäisrajan säätäminen valtausmaksulle lisänee vähäisessä määrin valtausmaksuista valtiolle kertyviä tuloja.

3. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä kauppa- ja teollisuusministeriössä.

4. Voimaantulo

Muutokset ehdotetaan saatettavaksi voimaan ensi tilassa. Ennen tämän lain voimaan tuloa jätettyihin varausilmoituksiin sovellettaisiin kuitenkin ennen tämän lain voimaan tuloa voimassa ollutta 7 §:n 2 ja 4 momenttia. Vuodelta 1995 perittävään valtausmaksuun sovellettaisiin kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 16 §:n 1 momenttia.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1965 annetun kaivoslain (503/65) 3 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 ja 4 momentti, 12 §:n 3 momentti, 16 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentin 3 kohta, 40 §:n 2 momentti ja 50 §:n 1 momentti,

näistä 7 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on 18 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1427/92), sekä

lisätään 64 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

3 §

Jokaisella on toisenkin alueella valta suorittaa kaivoskivennäisten löytämiseksi tarpeelliseksi katsottavia geologisia havaintoja ja mittauksia sekä vähäistä näytteenottoa (*etsintätyö*). Ennen näytteenottoa on siitä annettava ilmoitus maanomistajalle tai paikkakunnan rekisteritoimistolle.

enintään yhden vuoden siitä päivästä, jona varausilmoitus on tehty rekisteritoimistoon. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on kuitenkin harkintansa mukaan oikeus määrätä varausajaksi neljä kuukautta, mikäli se katsoo, että varausalueiden suuren määrän johdosta tai muista syistä varaajalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan tehdä asiallisia esiselvityksiä varausalueista.

7 §

Varaus ei saa koskea sellaista aluetta, joka sijaitsee yhtä kilometriä lähempänä toisen valtavaksi anomaa aluetta tai toiselle kuuluvaa valtausaluetta tahi kaivospiiriä. Varaus ei saa koskea myöskään aikaisemmin 1 momentin mukaisesti varattua aluetta, ellei edellisen varauksen raukeamisesta ole kulunut kolmea vuotta. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on kuitenkin oikeus harkintansa mukaan myöntää uusi varaus yhden vuoden kuluttua edellisen raukeamisesta, mikäli hakija esittää painavat perustelut varaamiselle ja suunnitelman tutkimustoimenpiteistä.

Varaus on voimassa, kunnes sen tuottamalla etuoikeudella haetaan valtauskirjaa, kuitenkin

12 §

Valtausalueella louhittuja kaivoskivennäisiä, lukuun ottamatta valtion omistamalla alueella maalajeista huuhdottua kultaa ja sen huuhtonnan yhteydessä sivutuotteena talteen otettua muuta kaivoskivennäistä, ei valtaajalla ole ilman maanomistajan suostumusta oikeutta käyttää hyväkseen muulla tavoin eikä suuremmassa määrin kuin on välttämätöntä niiden käyttökelpoisuuden ja markkinoimismahdollisuuksien tutkimista varten analysoimisen, koe-rikastuksen, koesulatuksen tai muun sellaisen menettelyn avulla. Valtausalueelle ei saa rakentaa tai siirtää muita kuin tutkimustöiden suorittamista varten tarpeellisia rakennuksia ja laitteita. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi vaatia, että näille on etukäteen haettava lupa.

Luvan edellytyksiä harkittaessa otetaan tällöin huomioon tarpeellisten tutkimustöiden määrä, laatu ja kesto.

16 §

Valtaajan on suoritettava valtausalueestaan valtiolle kalenterivuodelta tai sen osalta valtausmaksu. Valtauskaksun suuruudesta pinta-alayksikköä kohden säädetään asetuksella. Se on kuitenkin aina vähintään 10 pinta-alayksikköä vastaavan maksun suuruinen.

19 §

Valtaaja on velvollinen toimittamaan vuoden kuluessa siitä, kun hän on luopunut valtauksista tai valtausoikeus on menetetty, kauppa- ja teollisuusministeriölle seikkaperäisen selvityksen valtausalueella suoritetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista asianmukaisine karttaliitteineen. Lisäksi edustava osa kairasydämistä ja niihin liittyvät kairasydänraportit tulee säilyttää ja luovuttaa geologian tutkimuskeskuksen valtakunnalliseen kairasydänarkistoon viimeistään viiden vuoden kuluttua valtauksen raukeamisesta tai tutkimuskeskuksen määräämän tätä pidemmän määrääjän kuluessa. Tutkimuskeskus valitsee säilytettävän osan kairasydämistä. Jos tutkimukset jatkuvat samassa muodostumassa tai muodostetaan kaivospiiri, voidaan kairasydämet luovuttaa vastaavasti sen jälkeen, kun nämä oikeudet ovat rauenneet. Selvityksistä ja kairasydämien luovutusta koskevasta velvollisuudesta voi ministeriö erityisistä syistä myöntää määräämillään ehdoilla määrääjäksi helpotuksen tai vapautuksen.

23 §

Kaivospiirihakemukseen on liitettävä:

3) kaivospiirin ja sen apualueen käyttösuunnitelma, joka sisältää selvityksen 22 §:ssä tarkoitettua kaivospiirin kokoon ja muotoon vaikuttavista seikoista mukaan lukien selvityksen tuotteiden ja sivutuotteiden kuten maanpoistomassojen, sivukiven ja rikastushiekan sekä jätteiden sijoittamisesta kaivospiirin alueelle tai sen apualueelle siten, että kaivostoiminnan tarpeiden lisäksi tarpeelliset näkökohdat kaivoksen lähialueen turvallisuuden ja haittavaikeutusten kannalta on otettu huomioon;

40 §

Paitsi kaivoskivennäisiä, saa kaivosoikeuden haltija käyttää hyväkseen muitakin kaivospiirin kallio- ja maaperään kuuluvia aineita, sikäli kuin se on tarpeen kaivos- tai siihen liittyvän jalostustyön tarkoituksenmukaista toimittamista varten taikka tällaiset aineet saadaan talteen sivutuotteina tai jätteinä kaivoskivennäisten louhinnassa tai jalostuksessa. Kaivostoiminnassa syntyviä maanpoistomassoja, louhittua sivukiveä ja rikastushiekkaa, jotka varastoidaan kaivospiirin alueelle tai sen apualueelle ja joilla on käyttöä kaivostoiminnassa tai joita voidaan jalostaa edelleen, pidetään tämän lain mukaisena kaivostoiminnan sivutuotteena.

50 §

Jos kaivosoikeuden haltija ei ole kaivoskirjassa määrättävän vähintään viiden ja enintään kymmenen vuoden pituisen määrääjän kuluessa kaivospiirin määräämisestä lukien ryhtynyt kaivostyöhön tai muuhun sellaiseen esiintymän luonteen edellyttämään työhön, joka osoittaa hänen vakavasti pyrkivän kaivospiirissä varsinaiseen kaivostyöhön, on kauppa- ja teollisuusministeriön, kaivosoikeuden haltijaa kuultuaan, määrättävä, että hän ryhtyy kahden vuoden sisällä kaivostyöhön uhallu, että kaivosoikeus muuten voidaan julistaa menetetyksi. Yleisen edun vaatiessa ja kaivoskivennäisreservien tarpeen tai muiden erityisten syiden tähden voidaan hänelle kuitenkin pyynnöstä myöntää pidennettyä aikaa kaivostyöhön ryhtymistä varten enintään viisi vuotta kerrallaan.

64 §

Jos valtaaja on rakentanut tai siirtänyt 12 §:ssä tarkoitettuja rakennuksia tai laitteita luvatta, voi kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa valtaajalle määrääjän niiden poistamiseksi. Mikäli valtaaja ei ole niitä poistanut määrääjässä, voi ministeriö maanomistajan vaatimuksesta ja valtausoikeuden haltijaa kuultuaan julistaa valtausoikeuden menetetyksi. Tällöin valtausalueella olevat rakennukset ja laitteet jäävät maanomistajan omaisuudeksi ja maanomistaja voi siirtää ne välittömästi pois valtaajan kustannuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaan tuloa jätettyihin
varausilmoituksiin sovelletaan kuitenkin ennen
tämän lain voimaan tuloa voimassa ollutta
7 §:n 2 ja 4 momenttia.

Vuodelta 1995 perittävään valtausmaksuun
sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tul-
lessa voimassa ollutta 16 §:n 1 momenttia.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Ole Norrback*

Laki

kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1965 annetun kaivoslain (503/65) 3 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 ja 4 momentti, 12 §:n 3 momentti, 16 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentin 3 kohta, 40 §:n 2 momentti ja 50 §:n 1 momentti,

näistä 7 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on 18 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1427/92), sekä

lisätään 64 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Jokaisella on toisenkin alueella valta suorittaa kaivoskivennäisten löytämiseksi tarpeelliseksi katsottavia geologisia ja *geofysikaalisia havaintoja* ja mittauksia (etsintätyö).

7 §

Varaus ei saa koskea sellaista aluetta, joka sijaitsee yhtä kilometriä lähempänä toisen valtavaksi anomaa aluetta tai toiselle kuuluvaa valtausaluetta tahi kaivospiiriä, eikä myöskään aikaisemmin 1 momentin mukaisesti varattua aluetta, ellei edellisen varauksen raukeamisesta ole kulunut kahta vuotta.

Varaus on voimassa, kunnes sen tuottamalla etuoikeudella haetaan valtauskirjaa, kuitenkin enintään yhden vuoden siitä päivästä, jona varausilmoitus on tehty rekisteritoimistoon.

Ehdotus

3 §

Jokaisella on toisenkin alueella valta suorittaa kaivoskivennäisten löytämiseksi tarpeelliseksi katsottavia geologisia havaintoja ja mittauksia *sekä vähäistä näytteenottoa (etsintätyö)*. Ennen näytteenottoa on siitä annettava ilmoitus maanomistajalle tai paikkakunnan rekisteritoimistolle.

7 §

Varaus ei saa koskea sellaista aluetta, joka sijaitsee yhtä kilometriä lähempänä toisen valtavaksi anomaa aluetta tai toiselle kuuluvaa valtausaluetta tahi kaivospiiriä. *Varaus ei saa koskea* myöskään aikaisemmin 1 momentin mukaisesti varattua aluetta, ellei edellisen varauksen raukeamisesta ole kulunut kolmea vuotta. *Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on kuitenkin oikeus harkintansa mukaan myöntää uusi varaus yhden vuoden kuluttua edellisen raukeamisesta, mikäli hakija esittää painavat perustelut varaamiselle ja suunnitelman tutkimustoimenpiteistä.*

Varaus on voimassa, kunnes sen tuottamalla etuoikeudella haetaan valtauskirjaa, kuitenkin enintään yhden vuoden siitä päivästä, jona varausilmoitus on tehty rekisteritoimistoon. *Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on kuitenkin harkintansa mukaan oikeus määrätä varausajaksi neljä kuukautta, mikäli se katsoo, että varausalueiden suuren määrän johdosta tai muista syistä varaajalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan tehdä asiallisia esiselvityksiä varausalueista.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Valtausalueella louhittuja kaivoskivennäisiä, lukuun ottamatta valtion omistamalla alueella maalajeista huuhdottua kultaa ja sen huuhtonnan yhteydessä sivutuotteena talteen otettua muuta kaivoskivennäistä, ei valtaajalla ole ilman maanomistajan suostumusta oikeutta käyttää hyväkseen muulla tavoin eikä suuremmassa määrin kuin on välttämätöntä niiden käyttökelpoisuuden ja markkinoimismahdollisuuksien tutkimista varten analysoimisen, koe-rikastuksen, koesulatuksen tai muun sellaisen menettelyn avulla. Valtausalueelle ei saa rakentaa muita kuin tutkimustöiden suorittamista varten tarpeellisia rakennuksia ja laitteita.

16 §

Valtaajan on suoritettava valtausalueestaan valtiolle kalenterivuodelta tai sen osalta valtausmaksu, jonka suuruus pinta-alayksikköä kohden määrätään asetuksella.

19 §

Valtaaja on velvollinen toimittamaan vuoden kuluessa siitä, kun hän on luopunut valtauksista tai valtausoikeus on menetetty, kauppa- ja teollisuusministeriölle seikkaperäisen selvityksen valtausalueella suoritetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista asianmukaisine karttaliitteineen. Selostusta koskevasta velvollisuudesta voi ministeriö erityisistä syistä myöntää määräämillään ehdoilla määrääjäksi helpotuksen tai vapautuksen.

12 §

Valtausalueella louhittuja kaivoskivennäisiä, lukuun ottamatta valtion omistamalla alueella maalajeista huuhdottua kultaa ja sen huuhtonnan yhteydessä sivutuotteena talteen otettua muuta kaivoskivennäistä, ei valtaajalla ole ilman maanomistajan suostumusta oikeutta käyttää hyväkseen muulla tavoin eikä suuremmassa määrin kuin on välttämätöntä niiden käyttökelpoisuuden ja markkinoimismahdollisuuksien tutkimista varten analysoimisen, koe-rikastuksen, koesulatuksen tai muun sellaisen menettelyn avulla. Valtausalueelle ei saa rakentaa tai siirtää muita kuin tutkimustöiden suorittamista varten tarpeellisia rakennuksia ja laitteita. *Kauppa- ja teollisuusministeriö voi vaatia, että näille on etukäteen haettava lupa. Luvan edellytyksiä harkittaessa otetaan tällöin huomioon tarpeellisten tutkimustöiden määrä, laatu ja kesto.*

16 §

Valtaajan on suoritettava valtausalueestaan valtiolle kalenterivuodelta tai sen osalta valtausmaksu. *Valtausmaksun suuruudesta pinta-alayksikköä kohden säädetään asetuksella. Se on kuitenkin aina vähintään 10 pinta-alayksikköä vastaavan maksun suuruinen.*

19 §

Valtaaja on velvollinen toimittamaan vuoden kuluessa siitä, kun hän on luopunut valtauksista tai valtausoikeus on menetetty, kauppa- ja teollisuusministeriölle seikkaperäisen selvityksen valtausalueella suoritetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista asianmukaisine karttaliitteineen. *Lisäksi edustava osa kairasydämitä ja niihin liittyvät kairasydänraportit tulee säilyttää ja luovuttaa geologian tutkimuskeskuksen valtakunnalliseen kairasydänarkistoon viimeistään viiden vuoden kuluttua valtauksen raukeamisesta tai tutkimuskeskuksen määräämän tätä pidemmän määräjän kuluessa. Tutkimuskeskus valitsee säilytettävän osan kairasydämitä. Jos tutkimukset jatkuvat samassa muodostumassa tai muodostetaan kaivospiiri, voidaan kairasydämit luovuttaa vastaavasti sen jälkeen, kun nämä oikeudet ovat rauenneet. Selostusta ja kairasydämien luovutusta koskevasta velvollisuudesta voi ministeriö erityisistä syistä myöntää vapautuksen.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tää määräämillään ehdoilla määrääjäksi helpoituksen tai vapautuksen.

23 §

Kaivospiirihakemukseen on liitettävä:

3) edellä 22 §:ssä tarkoitettu selvitys seikoista, jotka vaikuttavat kaivospiirin koon ja muodon määräämiseen;

23 §

Kaivospiirihakemukseen on liitettävä:

3) kaivospiirin ja sen apualueen käyttösuunnitelma, joka sisältää selvityksen 22 §:ssä tarkoitetuista kaivospiirin kokoon ja muotoon vaikuttavista seikoista mukaanlukien selvityksen tuotteiden ja sivutuotteiden kuten maanpoistomassojen, sivukiven ja rikastushiekan sekä jätteen sijoittamisesta kaivospiirin alueelle tai sen apualueelle siten, että kaivostoiminnan tarpeiden lisäksi tarpeelliset näkökohdat kaivoksen lähi-alueen turvallisuuden ja haittavaikutusten kannalta on otettu huomioon;

40 §

Paitsi kaivoskivennäisiä, saa kaivosoikeuden haltija käyttää hyväkseen muitakin kaivospiirin kallio- ja maaperään kuuluvia aineita, sikäli kuin se on tarpeen kaivos- tai siihen liittyvän jalostustyön tarkoituksenmukaista toimittamista varten taikka tällaiset aineet saadaan talteen sivutuotteina tai jätteinä kaivoskivennäisten louhinnassa tai jalostuksessa. Milloin ilmaantuu erimielisyyttä siitä, mitä on pidettävä sivutuotteena ja jätteenä, ratkaisee asian kauppa- ja teollisuusministeriö kaivoslautakuntaa kuultaan.

40 §

Paitsi kaivoskivennäisiä, saa kaivosoikeuden haltija käyttää hyväkseen muitakin kaivospiirin kallio- ja maaperään kuuluvia aineita, sikäli kuin se on tarpeen kaivos- tai siihen liittyvän jalostustyön tarkoituksenmukaista toimittamista varten taikka tällaiset aineet saadaan talteen sivutuotteina tai jätteinä kaivoskivennäisten louhinnassa tai jalostuksessa. Kaivostoiminnassa syntyviä maanpoistomassoja, louhittua sivukiveä ja rikastushiekkaa, jotka varastoidaan kaivospiirin alueelle tai sen apualueelle ja joilla on käyttöä kaivostoiminnassa tai joita voidaan jalostaa edelleen, pidetään tämän lain mukaisena kaivostoiminnan sivutuotteena.

50 §

Jos kaivosoikeuden haltija ei kymmenen vuoden kuluessa kaivospiirin määräämisestä lukien ole ryhtynyt kaivostyöhön tai muuhun sellaiseen esiintymän luonteen edellyttämään työhön, joka osoittaa hänen vakavasti pyrkivän kaivospiirissä varsinaiseen kaivostyöhön, on kauppa- ja teollisuusministeriön, kuultuaan kaivosoikeuden haltijaa, määrättävä ryhdyttäväksi kahden vuoden sisällä kaivostyöhön uhalla, että kaivosoikeus muuten voidaan julistaa menetetyksi. Yleisen edun vaatiessa ja kaivoskivennäisreservien tarpeen tai muiden erityisten syiden tähden voidaan hänelle kui-

50 §

Jos kaivosoikeuden haltija ei ole kaivoskirjassa määrättävän vähintään viiden ja enintään kymmenen vuoden pituisen määräajan kuluessa kaivospiirin määräämisestä lukien ryhtynyt kaivostyöhön tai muuhun sellaiseen esiintymän luonteen edellyttämään työhön, joka osoittaa hänen vakavasti pyrkivän kaivospiirissä varsinaiseen kaivostyöhön, on kauppa- ja teollisuusministeriön, kaivosoikeuden haltijaa kuultuaan, määrättävä, että hän ryhtyy kahden vuoden sisällä kaivostyöhön uhalla, että kaivosoikeus muuten voidaan julistaa menetetyksi. Yleisen edun vaatiessa ja kaivoskivennäisreservien tar-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tenkin pyynnöstä myöntää pidennettyä aikaa kaivostyöhön ryhtymistä varten enintään viisi vuotta kerrallaan.

peen tai muiden erityisten syiden tähden voidaan hänelle kuitenkin pyynnöstä myöntää pidennettyä aikaa kaivostyöhön ryhtymistä varten enintään viisi vuotta kerrallaan.

64 §

Jos valtaaja on rakentanut tai siirtänyt 12 §:ssä tarkoitettuja rakennuksia tai laitteita luvatta, voi kauppa- ja teollisuusministeriö asettaa valtaajalle määräajan niiden poistamiseksi. Mikäli valtaaja ei ole niitä poistanut määräajassa, voi ministeriö maanomistajan vaatimuksesta ja valtausoikeuden haltijaa kuultuaan julistaa valtausoikeuden menetetyksi. Tällöin valtausalueella olevat rakennukset ja laitteet jäävät maanomistajan omaisuudeksi ja maanomistaja voi siirtää ne välittömästi pois valtaajan kustannuksella.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Ennen tämän lain voimaan tuloa jätettyihin varausilmoituksiin sovelletaan kuitenkin ennen tämän lain voimaan tuloa voimassa ollutta 7 §:n 2 ja 4 momenttia.

Vuodelta 1995 perittävään valtausmaksuun sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 16 §:n 1 momenttia.
